

บทที่ ๔

รูปและจำนวนของอนิยม-ปฤจจาสรรพนามในสมัยต่าง ๆ

ในบทนี้เป็นการจำแนกรูปและจำนวนของอนิยม-ปฤจจาสรรพนามในสมัยต่าง ๆ โดยเริ่มจากข้อมูลในสมัยปัจจุบันก่อนเนื่องจากมีความหลากหลายมากที่สุด แล้วจึงจำแนกข้อมูลในสมัยอื่น ๆ ในลักษณะเดียวกัน

๔.๑ รูปและจำนวนของอนิยม-ปฤจจาสรรพนามในสมัยปัจจุบัน

อนิยม-ปฤจจาสรรพนามที่พบในสมัยปัจจุบัน พบเฉพาะที่มีรูปภาพแบบคำประสม มีจำนวน ๒๕ รูป ได้แก่ ผู้ใด เมื่อใด สิ่งใด ประการใด ที่ใด อย่างไร เมื่อไร ที่ไหน เท่าใด เพียงใด เช่นใด เท่าไร เพียงไร เช่นไร เพียงไหน แคว้นไหน ใคร ไหน อะไร กระไร ยังไง ใจเมื่อไหร่ เท่าไหร่ ทำไม คำประสมเหล่านี้จำแนกได้ ๒ ประเภทคือคำประสมที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำกับคำประสมที่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำ

๔.๑.๑ คำประสมที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำ หมายถึง คำสรรพนามที่เมื่อผ่านกระบวนการประสมคำแล้ว หน่วยภาษาแต่ละหน่วยที่นำมาประสมกันยังคงรูปเดิม^๑ จำแนกตามการประกอบรูปคำได้ ๖ แบบดังนี้

- ก. แบบคำนาม+คำคุณศัพท์ใด พบข้อมูล ๕ รูป ได้แก่ ผู้ใด เมื่อใด สิ่งใด ประการใด ที่ใด
- ข. แบบคำนาม+คำคุณศัพท์ไร พบข้อมูล ๒ รูป ได้แก่ อย่างไร เมื่อไร
- ค. แบบคำนาม+คำคุณศัพท์ไหน พบข้อมูล ๑ รูป ได้แก่ ที่ไหน
- ง. แบบคำกริยา+คำสรรพนามใด พบข้อมูล ๓ รูป ได้แก่ เท่าใด เพียงใด เช่นใด
- จ. แบบคำกริยา+คำสรรพนามไร พบข้อมูล ๓ รูป ได้แก่ เท่าไร เพียงไร เช่นไร
- ฉ. แบบคำกริยา+คำสรรพนามไหน พบข้อมูล ๒ รูป ได้แก่ เพียงไหน แคว้นไหน

๔.๑.๒ คำประสมที่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำ หมายถึง คำสรรพนามที่เมื่อผ่านกระบวนการประสมคำแล้ว รูปคำจะมีการเปลี่ยนแปลงไปจากรูปคำเดิมเนื่องจากกระบวนการ

^๑ ดูรายละเอียดเรื่องกระบวนการประสมคำได้ในบทที่ ๗ ข้อ ๗.๒.๑

ประสมคำมีความสัมพันธ์กับกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางเสียงด้วย ° เช่น การรวมเสียง การ
 กร่อนเสียง การกลมกลืนเสียง การเปลี่ยนเสียง เป็นต้น จำแนกตามการประกอบรูปคำได้ ๒
 แบบดังนี้

- ก. แบบคำนาม+คำคุณศัพท์ ไร พบข้อมูล ๗ รูป ได้แก่ ใคร ไหน อะไร กระไร ยังไง ใง เมื่อไหร่
 ใคร มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำมาจากคำประสม คนไร เนื่องจากเกิดการรวมเสียงเข้า
 เป็นคำพยางค์เดียว
 ไหน มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำมาจากคำประสม หนไร เนื่องจากเกิดการรวมเสียงเข้า
 เป็นคำพยางค์เดียว
 อะไร มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำมาจากคำประสม อันไร เนื่องจากเสียงพยัญชนะท้าย
 /n/ ของคำแรกกร่อนไป
 กระไร มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำมาจากคำประสม การไร เนื่องจากเสียงพยัญชนะท้าย
 /n/ ของคำแรกกร่อนไปและสระเสียงยาวเปลี่ยนมาเป็นสระเสียงสั้น
 ยังไง มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำมาจากคำประสม อย่างไร การเปลี่ยนแปลงมี ๒ ขั้นตอน
 คือในขั้นตอนแรก อย่างไร เปลี่ยนรูปมาเป็น ยังไร และในขั้นตอนต่อมา ยังไร
 เปลี่ยนรูปมาเป็น ยังไง เนื่องจากเสียง /r/ ของคำหลังเกิดการกลมกลืนเสียงตาม
 เสียง /ŋ/ ของคำหน้า
 ใง มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำมาจากคำประสม อย่างไร การเปลี่ยนแปลงมี ๓ ขั้นตอน
 คือในขั้นตอนแรก อย่างไร เปลี่ยนรูปมาเป็น ยังไร ในขั้นตอนที่สอง ยังไร
 เปลี่ยนรูปมาเป็น ยังไง และในขั้นตอนสุดท้าย ยังไง เปลี่ยนรูปมาเป็น ใง
 เนื่องจากคำหน้ากร่อนไป
 เมื่อไหร่ มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำมาจากคำประสม เมื่อไร เนื่องจากมีการเปลี่ยนเสียง
 วรรณยุกต์ในคำหลัง จากเสียงสามัญมาเป็นเสียงเอก
- ข. แบบคำกริยา+คำสรรพนาม ไร พบข้อมูล ๒ รูป ได้แก่ เท่าไหร่ ทำไม
 เท่าไหร่ มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำมาจากคำประสม เท่าไร เนื่องจากมีการเปลี่ยนเสียง
 วรรณยุกต์ในคำหลัง จากเสียงสามัญมาเป็นเสียงเอก
 ทำไม มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำมาจากคำประสม ทำไม เนื่องจากเสียง /r/ ของคำหลัง
 เกิดการกลมกลืนเสียงตามเสียง /m/ ของคำหน้า

° ดูรายละเอียดเรื่องกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางเสียงได้ในบทที่ ๗ ข้อ ๗.๒.๒

๔.๒ รูปและจำนวนของอนิยม-ปฤจฉาสรรพนามในสมัยสุโขทัย

อนิยม-ปฤจฉาสรรพนามที่พบในสมัยสุโขทัยมีจำนวน ๗ รูป ได้แก่ ไต ผู้ไต อันไต เมื่อไต แห่งไต เท้าไต ฉั้นไต จำแนกตามรูปภาษาได้ ๒ ประเภทคือคำมูลและคำประสม มีรายละเอียดดังนี้

๔.๒.๑ คำมูล พบข้อมูล ๑ รูป ได้แก่ ไต

๔.๒.๒ คำประสม เป็นคำประสมที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำ จำแนกตามการประกอบรูปคำได้ ๒ แบบ ได้แก่

ก. แบบคำนาม+คำคุณศัพท์ ไต พบข้อมูล ๔ รูป ได้แก่ ผู้ไต อันไต เมื่อไต แห่งไต

ข. แบบคำกริยา+คำสรรพนาม ไต พบข้อมูล ๒ รูป ได้แก่ เท้าไต ฉั้นไต

๔.๓ รูปและจำนวนของอนิยม-ปฤจฉาสรรพนามในสมัยอยุธยา

อนิยม-ปฤจฉาสรรพนามที่พบในสมัยอยุธยา พบเฉพาะที่มีรูปภาษาแบบคำประสม มีจำนวน ๘ รูป ได้แก่ ผู้ไต อันไต สิ่งไต ประการไต อย่างไร เท้าไต เท้าไร ไคร คำประสมเหล่านี้จำแนกได้เป็น ๒ ประเภท คือ คำประสมที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำกับคำประสมที่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำ

๔.๓.๑ คำประสมที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำ จำแนกตามการประกอบรูปคำได้ ๔ แบบดังนี้

ก. แบบคำนาม+คำคุณศัพท์ ไต พบข้อมูล ๔ รูป ได้แก่ ผู้ไต อันไต สิ่งไต ประการไต

ข. แบบคำนาม+คำคุณศัพท์ไร พบข้อมูล ๑ รูป ได้แก่ อย่างไร

ค. แบบคำกริยา+คำสรรพนาม ไต พบข้อมูล ๑ รูป ได้แก่ เท้าไต

ง. แบบคำกริยา+คำสรรพนามไร พบข้อมูล ๑ รูป ได้แก่ เท้าไร

๔.๓.๒ คำประสมที่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำ มีการประกอบรูปคำแบบคำนาม+คำคุณศัพท์ ไร และมีการรวมเสียงเข้าเป็นคำพยางค์เดียว พบข้อมูล ๑ รูป ได้แก่ ไคร

๔.๔ รูปและจำนวนของอนิยม-ปฤจฉาสรรพนามในสมัยรัชกาลที่ ๑-๓

อนิยม-ปฤจฉาสรรพนามที่พบในสมัยรัชกาลที่ ๑-๓ พบเฉพาะที่มีรูปภาษาแบบคำประสม มีจำนวน ๒๐ รูป ได้แก่ ผู้ไต อันไต เมื่อไต แห่งไต สิ่งไต ประการไต ที่ไต อย่างไร เมื่อไร สิ่งไร ที่ไหน ฉั้นไต เท้าไต เพียงไต เท้าไร ไคร อะไร ไหน กระไร ทำไม คำประสม

เหล่านี้จำแนกได้เป็น ๒ ประเภท คือ คำประสมที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำกับคำประสมที่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำ

๔.๔.๑ คำประสมที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำ จำแนกตามการประกอบรูปคำได้ ๕ แบบดังนี้

- ก. แบบคำนาม+คำคุณศัพท์ ไต พบข้อมูล ๗ รูป ได้แก่ ผู้ใด อันใด เมื่อใด แห่งใด สิ่งใด ประการใด ที่ใด
- ข. แบบคำนาม+คำคุณศัพท์ไร พบข้อมูล ๓ รูป ได้แก่ อย่างไร เมื่อไร สิ่งไร
- ค. แบบคำนาม+คำคุณศัพท์ไหน พบข้อมูล ๑ รูป ได้แก่ ที่ไหน
- ง. แบบคำกริยา+คำสรรพนาม ไต พบข้อมูล ๓ รูป ได้แก่ ฉันใด เท่าใด เพียงใด
- จ. แบบคำกริยา+คำสรรพนามไร พบข้อมูล ๑ รูป ได้แก่ เท่าไร

๔.๔.๒ คำประสมที่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำ จำแนกตามการประกอบรูปคำได้ ๒ แบบดังนี้

- ก. แบบคำนาม+คำคุณศัพท์ไร พบข้อมูล ๔ รูป ได้แก่ ใคร อะไร ไหน กระจไร
- ข. แบบคำกริยา+คำสรรพนามไร พบข้อมูล ๑ รูป ได้แก่ ทำไม

๔.๕ รูปและจำนวนของอนิยม-ปฤจฉาสรรพนามในสมัยรัชกาลที่ ๔-๕

อนิยม-ปฤจฉาสรรพนามที่พบในสมัยรัชกาลที่ ๔-๕ พบเฉพาะที่มีรูปภาษาแบบคำประสม มีจำนวน ๑๗ รูป ได้แก่ ผู้ใด สิ่งใด ประการใด ที่ใด อย่างไร เมื่อไร สิ่งไร ที่ไหน เท่าใด เพียงใด เท่าไร เพียงไร ใคร ไหน อะไร กระจไร ทำไม คำประสมเหล่านี้จำแนกได้ ๒ ประเภท คือ คำประสมที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำกับคำประสมที่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำ

๔.๕.๑ คำประสมที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำ จำแนกตามการประกอบรูปคำได้ ๕ แบบดังนี้

- ก. แบบคำนาม+คำคุณศัพท์ ไต พบข้อมูล ๔ รูป ได้แก่ ผู้ใด สิ่งใด ประการใด ที่ใด
- ข. แบบคำนาม+คำคุณศัพท์ไร พบข้อมูล ๓ รูป ได้แก่ อย่างไร เมื่อไร สิ่งไร
- ค. แบบคำนาม+คำคุณศัพท์ไหน พบข้อมูล ๑ รูป ได้แก่ ที่ไหน
- ง. แบบคำกริยา+คำสรรพนาม ไต พบข้อมูล ๒ รูป ได้แก่ เท่าใด เพียงใด
- จ. แบบคำกริยา+คำสรรพนามไร พบข้อมูล ๒ รูป ได้แก่ เท่าไร เพียงไร

๔.๕.๒ คำประสมที่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำ จำแนกตามการประกอบรูปคำได้ ๒ แบบดังนี้

- ก. แบบคำนาม+คำคุณศัพท์ ไร พบข้อมูล ๔ รูป ได้แก่ ใคร ไหน อะไร กระไร
ข. แบบคำกริยา+คำสรรพนาม ไร พบข้อมูล ๑ รูป ได้แก่ ทำไม

๔.๖ รูปและจำนวนของอนิยม-ปฤจฉาสรรพนามในสมัยรัชกาลที่ ๖-๘

อนิยม-ปฤจฉาสรรพนามที่พบในสมัยรัชกาลที่ ๖-๘ พบเฉพาะที่มีรูปภาษาแบบคำประสม มีจำนวน ๑๓ รูป ได้แก่ ผู้ใด ประการใด อย่างไร เมื่อไร ที่ไหน เท่าใด เพียงใด ใคร ไหน อะไร กระไร ยังไง ทำไม คำประสมเหล่านี้จำแนกได้เป็น ๒ ประเภท คือ คำประสมที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำกับคำประสมที่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำ

๔.๖.๑ คำประสมที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำ จำแนกตามการประกอบรูปคำได้ ๔ แบบดังนี้

- ก. แบบคำนาม+คำคุณศัพท์ใด พบข้อมูล ๒ รูป ได้แก่ ผู้ใด ประการใด
ข. แบบคำนาม+คำคุณศัพท์ไร พบข้อมูล ๒ รูป ได้แก่ อย่างไร เมื่อไร
ค. แบบคำนาม+คำคุณศัพท์ไหน พบข้อมูล ๑ รูป ได้แก่ ที่ไหน
ง. แบบคำกริยา+คำสรรพนามใด พบข้อมูล ๒ รูป ได้แก่ เท่าใด เพียงใด

๔.๖.๒ คำประสมที่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำ จำแนกตามการประกอบรูปคำได้ ๒ แบบดังนี้

- ก. แบบคำนาม+คำคุณศัพท์ ไร พบข้อมูล ๕ รูป ได้แก่ ใคร ไหน อะไร กระไร ยังไง
ข. แบบคำกริยา+คำสรรพนาม ไร พบข้อมูล ๑ รูป ได้แก่ ทำไม

๔.๗ สรุปรูป

จากรายละเอียดข้างต้นสรุปได้ว่าอนิยม-ปฤจฉาสรรพนามตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบันมีจำนวน ๓๐ รูป จำแนกตามสมัยต่างๆ ได้ดังนี้

สมัยสุโขทัย	พบอนิยม-ปฤจฉาสรรพนามทั้งหมด	๗	รูป
	เป็นคำมูล	๑	รูป
	เป็นคำประสม	๖	รูป
สมัยอยุธยา	พบอนิยม-ปฤจฉาสรรพนามทั้งหมด	๘	รูป
	เป็นคำมูล	-	รูป
	เป็นคำประสม	๘	รูป

สมัยรัชกาลที่ ๑-๓	พบอนิยม-ปฤจจาสรพนามทั้งหมด	๒๐	รูป
	เป็นคำมูล	-	รูป
	เป็นคำประสม	๒๐	รูป
สมัยรัชกาลที่ ๔-๕	พบอนิยม-ปฤจจาสรพนามทั้งหมด	๑๓	รูป
	เป็นคำมูล	-	รูป
	เป็นคำประสม	๑๓	รูป
สมัยปัจจุบัน	พบอนิยม-ปฤจจาสรพนามทั้งหมด	๒๕	รูป
	เป็นคำมูล	-	รูป
	เป็นคำประสม	๒๕	รูป

รูปและจำนวนของอนิยม-ปฤจจาสรพนามในสมัยต่าง ๆ ได้นำมาแสดงไว้ในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑ รูปและจำนวนของอนิยม-ปฤจจาสรพนามในสมัยต่าง ๆ

รูปภาษา	โครงสร้างของคำสรพนาม	การประกอบรูปคำ	รูปของคำสรพนาม	สมัย						
				สุโขทัย	อยุธยา	ร.๓-๓	ร.๔-๕	ร.๖-๘	ปัจจุบัน	
๑. คำมูล	คำสรพนามเดียว	ปรากฏหลักฐาน	๑. ไค	/						
๒. คำประสม ๒.๑ คำประสมที่ไม่มี การเปลี่ยนแปลง รูปคำ	คำนาม+คำคุณศัพท์	คำนาม+ไค	๒. ผู้ไค	/	/	/	/	/	/	
			๓. อันไค	/	/	/				
			๔. เมื่อไค	/		/			/	
			๕. แห่งไค	/		/				
			๖. สิ่งไค		/	/	/		/	
			๗. ประการไค		/	/	/	/	/	
			๘. ที่ไค			/	/		/	
			๙. อย่างไร		/	/	/	/	/	
			๑๐. เมื่อไร			/	/	/	/	
			๑๑. สิ่งไร			/	/			
			๑๒. ที่ไหน			/	/	/	/	
			คำกริยา+คำสรพนาม	คำกริยา+ไค	๑๓. อันไค	/	/			
					๑๔. เท่าไค	/	/	/	/	/
	๑๕. เพียงไค					/	/	/		
	๑๖. เช่นไค							/		
	คำกริยา+ไร	๑๗. เท่าไร				/	/	/	/	
		๑๘. เพียงไร						/	/	
		๑๙. เช่นไร							/	
	คำกริยา+ไหน	คำกริยา+ไหน	๒๐. เพียงไหน					/		
			๒๑. แคไหน					/		

รูปภาษา	โครงสร้าง ของคำสรรพนาม	การประกอบรูปคำ	รูปของ คำสรรพนาม	สมัย					
				สุโขทัย	อยุธยา	ร.๓-๓	ร.๔-๕	ร.๖-๘	ปัจจุบัน
๒.๒ คำประสมที่มีการ เปลี่ยนแปลงรูปคำ	คำนาม+คำคุณศัพท์	คำนาม+ไร	๒๒. ใคร		/	/	/	/	/
			๒๓. อะไร			/	/	/	/
			๒๔. ไหน			/	/	/	/
			๒๕. กระไร			/	/	/	/
			๒๖. ยังไง					/	/
			๒๗. ไง						/
			๒๘. เมื่อไหร่						/
			๒๙. ทำไม			/	/	/	/
	คำกริยา+คำสรรพนาม	คำกริยา+ไร	๓๐. เท่าไหร่					/	
	รวม			๓๐	๗	๘	๒๐	๑๗	๑๓

จากตารางจะเห็นได้ว่าข้อมูลที่พบในสมัยสุโขทัยแตกต่างจากในสมัยอื่น ๆ เพราะ อนิยม-ปฤจฉาสรรพนามมีทั้งรูปภาษาที่เป็นคำมูลและคำประสม ส่วนในสมัยอื่น ๆ นั้นไม่พบรูป ภาษาที่เป็นคำมูลเพราะได้พัฒนาไปเป็นส่วนประกอบของคำประสมแล้ว นอกจากนี้จะเห็นว่าช่วง ที่อนิยม-ปฤจฉาสรรพนามเพิ่มขึ้นมากมี ๒ ช่วง คือ ช่วงสมัยรัชกาลที่ ๑-๓ และสมัยสมัยปัจจุบัน °

ในบทต่อไปผู้วิจัยจะได้นำอนิยม-ปฤจฉาสรรพนามทั้งหมดที่รวบรวมได้ในบทนี้ ไปวิเคราะห์ว่าอนิยมสรรพนามกับปฤจฉาสรรพนามจะปรากฏบริบททางวากยสัมพันธ์แตกต่างกัน อย่างไร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

° ดูพัฒนาการด้านจำนวน รูปภาษา และการประกอบรูปคำได้ในบทที่ ๗